

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.
fel oldal ... » 16.— nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az ifjúság erkölcsi életének megóvása.

III.

Mit mondjunk a falusi ifjúság szórakozásáról? Esténként az utcásarkon, a koreksmaudvaron vagy a koreksma ivójában jönnek össze, hol agyonütik az időt, a hogy lehet s mint műveltségük diktálja. Táplálkoznak olyan szellemi táplálékokkal, melyeket az idősebbek és a merészebbek föl-találnak nekik, kik bölcsességüket «Bagó Márton»-féle lidérezek, sárkányokról való férczelményekből merítik s pikáns epizódokkal fűszerezik. Egy szemérményvel sem tisztesegebb a szórakozásuk a fonóban, a lányosházaknál és táncmulatságokban. A «Gardé dame» ismeretlen fogalom előttük. A leglátogatottabb fonoházaknak legköteesebb a hírük. A lányosházaknál pedig a megdölgötlan szülők keresik az alkalmat, hogy a fiatalság minden felügyelet nélkül maradjon, így akarják őket magukhoz édesgetni.

Az ifjúságon legjobban teljesedik a példaszó: «az unalom öb». Ha tisztességes szórakozást nem talál, keres olyant, a milyen akads a milyen az ő felületes gondolkozásának és könnyű vére-
nek megfelelő.

A műveltebb osztályból kikerült ifjúság sincs külföben. A szalonruhá, a sima parkette, a divatos műveltség még nem mentik meg az erkölcsi elzüllestől. 18—20 éves ifjú kikerül az életbe egyedül, talán még romlatlan kedélyvel, de gondos szülői felügyelet nélkül. A társadalmi élet zaja veszi körül; ha jobbra, ha balra néz, föl-emelőt, nemesítő nem igen talál; kiélt úrniak, mások zsebére utazó jóbarátok szives pártfogásukba veszik s bemutatgatják neki a művelt társadalmi élet szórakozását. Talál frivol, erkölcs-telen újságokat minden kávéházban és esténként minden utcásarkon rendőri felügyelet alatt álló nőket, kik hajtóvadászatot rendeznek a fiatalságra, színházakat, mulatókat a legszemérm-etlenebb darabokkal. Csoda-e tehát, ha ifjú-

ságunk ez erkölcsi veszedelmek útvesztőjében nem tudja megállani a helyét.

Miután a veszély ilyen kiszámíthatatlan, minden jobb érzésű embernek a mentési munkához kell látnia. Hazánk jövő reményeit az erkölcsi zülles lejtőjére jutni nem engedhetjük. Az ifjúság elesett, de föl kell emelnünk. Mint a költő mondja:

«A magasból a mélybe dől alá,
S alant a völgyben elnyelé a posvány...
Fejét, mit egykor koszorú gyanánt
Oveztek fönn a szomszéd csillagok.
Az ingoványnak undok térgei
Boriták el ronda testeikkel...
Oh jertek, jertek, mossuk tagjait!
Legyen mint volt, olyan szeplőtlen.»

Föl kell emelni ifjúságunkat az erkölcsi posvány fertőjéből, melengtünk kell megdermedt tagjait a vallás-erkölcsös szellem ápolása által, hogy újból ideálokért, eszményiségekért tudjon hevülni.

Ha a középiskolai katedrákon épen úgy, mint az egyetemi tanszékeken azt hirdetik, hogy nincs Isten, nincs lélek, nincs örökkévalóság, nincs különbség a jó és rossz között, nincs erkölcsi szabadság és felelőség, hogy az agyvelő aként választja ki a gondolatokat, mint a vesék a vizet, hogy az erény és bűn épen olyan gyártmány, akár a ezukor vagy vitriol, hogy nincs más Isten, csak a mit az ember önmagának saját bensejéből alkot akként, a mint a pók az ő hálóját. Továbbá, hogy minden szenvedély, még a legaljasabb is, a természetünkben gyökerezik, a mi pedig természetünkben van, az mind jó; hogy az erkölcs ösztönszerű valami, a lelkiismeret nem egyéb igen egyszerű gépezetnél, mely idővel elgyengül mint valami rugó, akkor vonják le minden téren a végkövetkeztetést is, hogy nincs többé tekintély. Ki jogositotta föl azt a másik embert, ki különben olyan hús és vér, mint én vagyok, arra, hogy fölöttem uralkodjék, nekem parancsoljon. Eddig parancsolt ő nekem, most fordítsuk meg ezt a viszonyosságot. Nincs tulajdon.

Miert legyen másnak 100.000 forintja, nekem egyse. Nincs jog. A jogom az öklömben van; ha le bírok vele valakit gyűrní, én vagyok az úr, addig, míg jön egy másik, egy még erősebb, a ki engem bunkóz le.

Az a baj, hogy ettől a logikus következtetéstől, illetve annak társadalmi hatásától már fáznak a jó urak. Pedig a ki «a»-t mond, mondja utánna a «b»-t is, ezt kívánja a józan logika. Vagy ha a következtetés nem tetszik, vessük el az előzményt is és térjünk vissza ahhoz a forrashoz, a melyből az igazi műveltséget, igazi eszményiséget meríthetjük. Ez a forrás a kereszténység, a vallás-erkölcsös alap. Vagy pedig következik az anarchia.

«A gőg megalázása, az alázatosság, a szerénység fölmagasztalása, felebaráti szeretet, a társadalmi élet tisztasága, erkölcsössége, ennek következtében az állam erőssége, az állam iránti kötelességek, de nem az Isten ellen lázító egyes érdekszövetkezetek által parancsolt kötelességek szigorú teljesítése, a gyöngék védelme, az igazság föltétlen keresése és érvényesítése, a család és a magasabbrendű család, vagyis a haza oly szeretete, hogy magánérdekeink megfélekezésével életünk aran is kimutassuk: a kereszténység tanában van lefektetve.» S midőn a kereszténység ezt tanítja, egyuttal elítéli a divatos «független morál» vízenyös, sőt kárhoztatandó elveit: a kő a pénz, azé a tekintély; a politikában minden szabad, a gonosztevő nem bűnös, hanem idegbeteg, isteni tekintély nincs, mindenki legfőbb biraja saját tetteinek, a társadalmi erkölcs nem egyéb, mint az érdek kölcsönös védelme, melyet elvégez a törvény stb. stb.

A nevelés feladata, lelkiismeretes, kötelességtudó embert állítani a társadalomba; erre a «független morál» elveit valló műveltség nem elég, vallás-erkölessé alapot kell fektetni azt, mert tartalmát — hogy ne csak külső máz legyen ez a műveltség — csak a vallás-erkölcs nyújthat.

Miután épen az ifjúság nevelésében történt mulasztások okai az ideális családi élet meglazulásának s az ifjúság erkölessé romlásának, kétszeres erővel kell fölkarolni és istápolni a vallás-erkölessé nevelést az iskolában, az elemi iskolától kezdve a tudományos egyetemig, a mire nevezve elsősorban s majdnem kizárólag csak a hitvallásos iskolákat tartom hivatottaknak, a melyek tételes alapon állanak s vallásosságuk nem zsugorodik össze egy fohászszertü, tartalmatlan, szintelen imádsággá. A katolikusoknak legyen katolikus iskolájuk, a protestánsoknak protestáns, a zsidóknak zsidó, de ne csak úgy, hogy ott a katolikus, protestáns vagy zsidó hittant is előadják, hanem az iskolának egész szelleme felekezeti alapon álljon, a mely szellemet az a gyermek, az az ifjú magával vihessen az életbe is, hogy saját vallásának hiteleti szokásai törvényei, szertartásai mintegy vérébe menjenek át s mivel ez alapokon fordul meg a vallások különfélesége, valamennyit egy kaptárára huzni,

egy ruhába bujtatni nem lehet. Az ilyen se hús, se hal; limonadézú, szintelen frázisokkal hangoztató «müsonó» vallás lehet szemfény, lehet vasári komédia, a mely a felületesen gondolkodó embert tévutra vezet, de a tényeket mérlegelni tudó férfit ki nem elégíthet soha.

A hiányos nevelés mellett az unalom ifjúságunk erkölessé életének megülő betűje. Szabad idejét kell tehát ifjúságunknak lefoglalnunk, őt vallási és polgári kötelességének teljesítésére szoktatnunk, hasznos ismeretekkel értelmét fejleszteniünk, tisztességesen szórakoztatnunk. Ennek a nagy eszmének szentelte életét Kolping Adólf, ezen gondolat nyer kifejezést a kultuszminiszternek nem régen kiadott rendeletében is, mely az ifjúsági egyesületekről szól. Eme egyesületek czélját alapszabályaik úgy határozzák meg: «A tanköteles kort túlhaladott ifjúságnál a hazafias érületnek, vallás-erkölessé életnek ápolása, az ifjúságnak illem és tisztességre való szoktatása». Igen szép eszmék, de mit érnek a papiroson, ha a «felekezetieskedéstől» való túlságos félelem hússá és veré válni nem engedi őket. A rendelet az alapszabály «vallásos erkölessé életnek ápolásáról» beszél, de szigorúan tilt minden felekezetieskedést. Kár, hogy a rendelet nem magyarázza meg bővebben, milyen lehet az a «felekezettesen vallás-erkölessé élet» s hogyan lehet ápolni. Miként az iskolát, úgy az ilyen ifjúsági egyesületet is kell, hogy a vallásos szellem hassa át; olyan közös vallásos szellem ninesen, legyen tehát katolikus vagy protestáns, miként az alkotó ifjúság. Bátoran merek hivatkozni arra a 100-at meghaladó kath. legényegyletre, melyek hazánk minden vármegyéjében virágoznak; a hol találhatok, mindenütt még az előkelő osztály becsülését is kivívták magoknak, pedig kath. alapon, tehát hitfelekezeti alapon állnak. De azért a «felekezetieskedésnek» elkeresztelt jészto vasorrú bábát nem ismerik sehol. Közösen vesznek részt a vasárnap istentiszteleten, közösen végzik husvéti szent gyónásukat, zászlójuk alatt közösen mennek a körmenetekre, sőt vannak helyek, hol az egyesületi házban közös kápolnájuk van. Miesoda lelekemelő látvány, az midőn 80—100 ifjú közös akarattal egymásnak és a nagy közönségnek buzdító példát mutat vallási kötelességek teljesítésében, épen a mai korban, midőn az emberek álszégyenből restellik vallási kötelemeiket teljesíteni. Hogy eltörpül ily példa mellett a felekezettes ifjúsági egyesület, hol a vallás-erkölessé alapot szóval folyton hánytorgatják, de a valóságban nem látható sehol. Politika legyen számúzve minden ifjúsági egyesülethöl. A lobbanékony, hevesvérü fiatalásnak ez nem való, bár komoly férfiak is kevesébet foglalkoznának vele. Csak az a legnagyobb baj, hogy a rossz akarat a vallásosságba rögtön felekezeties politikát kever bele.

Ne hagyjuk veszni ifjúságunkat. Népkönyvtárakat, legényegyleteket, ifjúsági egyesületeket, tanoncz-otthonokat, önképzőköröket nekik, de mindig pozitív, hitvallásos alapon, hol teste-lelke

egyaránt megjelje a művelődést, a szórakozást és felüdülést.

Bougeaud Emil «A kereszténység és korunk» című nagy munkájában e jellemző szavakat mondja:

«Oh emberek, legyenek vallások. Legyetek katolikusok vagy protestánsok; legyetek zsidók vagy akár törökök, csak vallások legyenek. Csak az igaz Isten felől: baj; de nem ismerni el, nem imádni Istent: bűn. Aki Isten, oltár, imádság, istenítisztelet nélkül él, messze marad a barbárok mögött, alábbvaló a vadaknál, kizárja magát az emberiségből.»

E hatalmas szavakra alapítom én is határozati javaslatomat:

1. Hogy ifjúságunk erkölcsi súlyedése nem csak nagyon megfontolásra méltó, de megmentésére minden lehetőt megtenni kötelességünk.

2. Hogy ezen mentési munkákat vallás-erkölcsös nevelés apólasa nélkül nem lehetséges.

3. Hogy ezen szellem leghatásosabb terjesztői a hitvallásos iskolák s vallás-erkölcsi alapon álló népkönyvtárak és ifjúsági egyesületek.

4. Hogy a társadalom ezen mentési munkálatát a törvényhozás is hathatósan támogassa.

Janics Ferenc.

Erkölc és értelemfejlesztés.

(Folytatás.)

Nos, mi az, a mi az elkábított lelket megövi az eleséstől? Mikor a esabítások megzavarják a lélek nyugalmát, mint vihar alkalmával a milliárd porszem a levegő tisztá szép azurját; mikor mint cikázó villámok törnek ki azok a relatív igazságok, melyekkel az álbölcsező egyedül érvelhet s démoni fényt vetnek egy-egy pillanatra a lelki zavarba? Mikor te ember hányszor igyekszel embertársadat, ha érdekedben áll, meg erősíteni kötelességeiben, meggyőzni oly igazságról, melyet magad nem hiszel el! Miért ne higgye el, hogy vágyainak teljesülése boldogság és nem szétfeszítő ködkép, mikor képzelete lelki szeméi elé állítja a gyönyörű képet, mikor érvekkal emeli szavát mellette, mikor előre érzi a teljesülés boldogságát, mert érzeke is megésszja?

A tapasztalat tanítja: nem erkölcsi szentencziákért.

Lelkünk harcában csak az ment meg, a mi legyőzhetetlen erővel él bennünk. S ez gyakran csak egy hajszál. A minék nem is tulajdonítunk jelentőséget. De mégis a lélek Achilles-sarka, szent György testének megsebezhető helye.

A magunkban és kívülünk fölhangzó esabító szót elnémítja egyiknél a becsületessége, másiknál a büszkesége, harmadiknál az undor és így tovább. Gyönyörűen öltöztette testbe a pszichológus görög lelkünk e gyengéjét. Mert melyikünknek ne volna lelke mélyében egy bálvány, melyért önmagát tiszteli, becsüli, mely tettekre képes buzdítani, de a mely ha megsérül,

soká sajtó sebet ejt, ha összedől, vele együtt dől össze önbecsülése, vele együtt szűnik meg morális és normális hatása.

Igaz, az Achilles-sarok bűnre is vezethet, az erényes embert azonban övi a büntől.

A bűn mindig bűn, bármely körülmények között történjék. Mert a körülmények csak erőfokozatát, vagy a büntetés mértékét módosítják vagy semmisítik meg. Maga az emberiség természetellenesnek bélyegzi, midőn kiveti a társadalomból azokat, kiknek bűne napfényre jött, kiknek bűnét ismeri. Más szóval: a botrányt okozókat. Ezen épül föl egy ma divatozó erkölcsi elv: mindent szabad, de botrány nélkül. S a rajtakapott bűnös nem bűnéért tűr megváltást, szegyet a társadalom nagy részétől, hanem mert rajtakapatta magát, feltűnést keltett. Nem első foka ez annak a római ezimizmusk, mely csak a szegyenérzetért szegyei magát? Pedig a mai társadalmi elvek csak gyümölcsei az értelemfejlesztő irányzatnak.

A tudás sokszor utat nyit a kételynek. Az értelem, látva az emberi tevékenység nagy munkáit, előbb esodálkozik a maga erején, több elbizakodik s mert nem mindig érez Istent, felsőbb hatalmat maga fölött, magát állítja istennek. Kétked a tekintélyben, ezimikusan lerombolja mosolyával, mert nem ugyan az igaz tudás, hanem a tudás kevélysége ilyen nem mutat. S a kétkedéssel lerombolja az erkölcsöt is. Mert az erkölcs korlát és ilyen elismerni nem akar. Lapozzuk csak át a modern írók műveit, s meggyőződhetünk róla, mily ritkán érzik semmiségüket, azt a hangulatot, melyben Heine azta mondasát írhatta, hogy minden tudásunk, törekvésünk és alkotásunk valamely magasabb szellemnek oly kicsiny és semmis lehet, mint neki az a pók, mely a világtörténelem hatalmas kötetén szötte halóját.

Ilyen meggyőződéssel alkotja elveit. Az öngyilkost a mártír, a párbajozót a hős diacsfényével veszi körül. Pedig mindkettő természetellenes, mert legmélyebben gyökeredző természeti sajátságunk, a lét utáni vágy ellen fordul.

Arombadölt tekintélyvel bátorságot kap a bűnre. A korlát, az erény korlátja le van rombolva, az út szabad. A nap mellé az éjtel, a fény mellé az árnyat, az ébresztő tavasz mellé a fagyasztó telet, a rózsá mellé a tövist a természet örök törvényei állították. De az ember ezeket is meg akarja dönteni. Gyönyört kin, élvezetet fájdalom nélkül kíván. Nincs más ezéje, csak egy: az élvezet. Nincs más istene, csak egy: a gyönyör. Hogy elérje, a legelvetemedettebb, a legraffináltabb eszközökkel dolgozik.

S a következmény? Saját életezéje bünteti meg. Az élvezet túlfeszített keresése képtelenné teszi az élvezetre; az ember aggrá lesz, testileg-lelkileg kimerül, lerontja létének alapját. És ez természetes. Mert tettei a természet törvényei ellen irányultak, tehát rendellenesek. A rendellenesség pedig tarthatatlan.

Ha föladatomból tüstem volna ki, kimutatni az

erköles szükségének alapját, ezt a tényt sorol-
nam föl elsőnek.

Zsigmondovics J.

(Folytatása következik.)

Miért nem tanul a gyermek?

«Esze van, nagy esze van a gyermeknek, de nem akar tanulni!» Ez rendesen azoknak a szü-
lőknek a mentegetődő mondásuk, a kik nem
tanuló tanulókkal vannak megáldva.

Ebben a nyilatkozatban a legtöbbször a túltengő
szülői önértet jut kifejezésre, melyet Madách
így fejez ki:

Nem Messiás-e minden újszülött?
Fényes csillag, mely feltűnt a családnak,
S csak későbbben tejük szokott pimaszsá.

Biz az a «gyermek» sokszor azért nem tanul,
mert épenséggel nem zseni, sőt tehetség dolgá-
ban még a közepesség mértékét sem üti meg.
Sok esetben meg nagyobb erőfeszítéssel sem tud
eredményt elérni. Pedig az a leggyakrabban
eset, hogy a gyengébb képességű tanuló nagy erőfe-
szítést fejtsen ki, mert az erővel arányban nem
álló nagy munka nem jár kellő eredménnyel,
a kellő siker hiánya pedig deprimál, lever, az
önbizalmat tönkreteszi, az akaratot, mint az
erőfeszítés főtényezőjét elernyeszti.

Am az említett szülői szólásban igazság is
van néha, sőt elég gyakran. A «gyermek»-nek
esakugyan van esze. Ha nem is annyi sok, mint
a mennyivel a szülői szeretet fölékesíti, hanem
annyi van, hogy az ismeretgyűjtés munkájából
derekasan kivethetné a részét s a jobbak közé
küzdhetné föl magát. És mégsem teszi, noha
játéknál, beszédközben s más foglalkozás köré-
ben kétségtelen jeleit adja képességének, nem
egy esetben ötletességének, eredeti szellemének.

Mi hát az oka, hogy nem tanul, hogy az utol-
sók között kullog bukdaesolva, szegyenkezve,
holott az elsők között haladhatna emelt fővel?

Ennek a jelenségnek sok oka van. Említsünk
meg közülük egy párt.

A tanuló szorgalma hiányának egyik közön-
séges oka, hogy hiányzik belőle a *kötelességérzet*.
Vannak gyermekek, a kikkel ez a jó tulajdonság
mintegy velük születik. Elég nekik a munkás
szülők példája. Sohasem kell őket kötelességük
teljesítésére szorítani. Örömet eszelepszik a dol-
gukat, örömet okozva vele környezetüknek is.

Az ilyen gyermekek azonban általában kímé-
letesek. A legtöbbet rá kell nevelni, rá kell szok-
tatni a legzsenyebb kortól kezdve a mindennapi
kötelességek hűséges, pontos teljesítésére; csak-
hogy ez a szoktatás gondot, fáradságot, kitartást
követel a szülők részéről: tehát akkora áldozatot,
melyet legtöbb szülő életviszonyainál fogva nem
tud, vagy akaratának gyengesége miatt nem bír
meghozni.

Igy nő a gyermek, jobbára magára utalva. Az
iskola, a túlszűfolt iskola eggyessel nem sokat fog-
lalkozhatik. Csak ritka esetben tudja pótolni a

a családi nevelés hiányát. Am azért addig csak
halad valahogy a gyermek, a míg a tehetsége
kisegíti; mikor azonban egy kis erőfeszítést
kellene kifejtene, megakad. S miután ilyesmi
annál gyakrabban megeshet vele, mennél maga-
sabbra halad a klasszisok lépcsőjén, ismeretei
rendkívüli fogyatékosak. Hogy föntarthassa
magát, mindenféle kijátszáshoz folyamodik. Erre
fordítja aztán — különösen a közép és felső
iskolákban — erejét a javát. Hiába. Sokáig
csak nem bírja magát föntartani. Előbb-utóbb
elbukik végleg és kikopik az iskolából, az életbe
alig véve magával valamit, a minek hasznát
látná.

A szülői ház elhanyagolt kötelessége nem
mindig jár ilyen szomorú eredménnyel, mert
egyik-másik fiú később megembereli magát; kö-
telességének tudatára ébred, dologhoz lát s jó-
részt pótolja a mulasztottakat; esakhogy ezek
az esetek aránylag ritkák. A gyakoribb eset az,
hogy az elhanyagolt szülői kötelesség egész életre
megbószulja magát.

Ime az egyik igen fontos oka annak, miért nem
tanul az a «gyermek», a kinek valóban volna
tehetsége a tanuláshoz.

A másik lényeges okot a rosszul indulásban
találjuk. A tanítás legalsó fokozatain nem fogják
elég kemény kézzel a gyepőt. Nem követelik
meg a munkát. Nem foglalkoztatják kellőképen
a cselekvés ösztönét az ismeretszerzés mun-
kája körében, minélfogva más téren keres annak
kielégítést. A gyermek még csak halad valahogy,
míg magától semmit sem kell csinálnia, de meg-
akad mihelyt csak a legkisebb mértékben is saját
erejére van utalva. Nagyon sok esetben itt kell
az okat keresni annak, hogy sokan, a kik az
elemi iskolában a jobbak között voltak, a közép-
iskolában elbuknak.

A nem tanuláshoz számbavehető oka továbbá
az is, hogy a különböző fokozatú iskolák között
nincs megfelelő átmenet, különösen a tanítás
módját illetően. A gyermek az iskolaváltoztatás-
sal járó nehézségeket nagyobb erőfeszítés nél-
kül leküzdeni nem tudja, saját erejébe vetett
bite megínog.

Kiváló figyelemreméltó oka annak, hogy a
tanuló nem tanul, a tanításnak még mindig szel-
tében alkalmazott tölesérező módja.

A kész eredményeket akarjuk a gyermek fejébe
tömni és pedig mennél nagyobb tömegben és
mennél rövidebb idő alatt. Ez pedig azért tör-
ténik, mert úgy gondoljuk, hogy így az eredmény
biztosabban elérhető. Ezzel a tölesérező tanítas-
sal, melyet oly hosszú idő óta hiába ostromolnak
az iskolában, passzív szerepre kárhoztatjuk a
tanulót, holott a gyermek természetével mi-
sem ellenkezik annyira mint a passzívítás. A gyer-
mek cselekvő ösztönét nem tápláljuk, holott ha
a gyermeket cselekvő részesévé tennők a tanítás-
munkájának, az akarat megizmósodnék s az
akadályok legyőzésére alkalmassá válnék. A gyer-
mek szeret dolgozni, de a munkát úgy szereti,

ha az az ő cselekvési vágyának kielégítésével jár. A szorosan vett tanulási feladatok közül főleg a jól előkészített gyakorlatok, dolgozatok vendők ebből a szempontból számba.

Tanításmódunknak egy másik szembevetendő hibája a fontoskodás. A kenetesség, az oktatási szándék felháborítóan lepton nyomon kilátszik. Bölcsekedünk, okoskodunk, moralizálunk. Szörnyű sokat bajlódunk a tanulással, melyből épen ezért a világon senkisésem tanul. Ezzel is jelentékenyen növeljük a tanulástól való idegenkedést.

Végül meg kell említenünk azt a fontos körülményt, hogy sok értelmes gyermek azért marad vissza a tanulásban, mert nem tanult meg tanulni. Nem volt a ki rávezesse. Nem ismervén az észszerű tanulás módját, a közönséges szótanuláshoz folyamodik. A siker természetesen nem áll arányban a fáradsággal. A mi kedvét szegi a gyermeknek. S ez az elkedvetlenkedés egyre nagyobb lesz, mert a gyermek elmarad. A meg nem tanult anyag felhalmozódik. Sokszor annyira, hogy hozzá se mer fogni a munkához. Rá bizza magát a véletlenre. Szerencse-játék a tanulás komoly munkájánál. Ezek után arról kellene szólni, hogyan lehetne a tanulás említett nehézségeit legyőzni. Erre a kérdésre azonban igen röviden felelni nem lehet. Egy más alkalommal erre is rátérünk.

Ember János.

Közüktatási reform Angliában.

(Folytatás.)

S főlemlítésreméltó, hogy azokat a felekezetenélküli iskolákat, az úgynevezett *dissenterek*, a radikális protestánsok szorították kezeikbe, a kiknek vagy nincs egyházi szervezetük, vagy az nincs államilag elismerve s tanításuk csaknem minden fők nélkül való túlzása a protestáns oktatási szabadságnak, a melynek értelmében azt fogadják el a keresztény vallásból, a mit akarnak. Ők maguk iskolákat nem alapítottak, áldozni nem akartak, de azokat az állami iskolákat elhódították s a szülők megtévesztése végett azokban adtak elő valami vallásfelét, olvasattak egyes részleteket a bibliából, a melyeket azután fetszésük szerint magyaráztak; ezek mellett az iskola keretében rendszeres vallási oktatásról szó sem lehetett s sok helyütt legfőleg *Palesztina* rövid földrajza keretében hallottak a tanulók egyet-mást a kereszténységről. Az ilyen vallásoktatás minden felekezet szája izéhez volt alkalmazva; azzal azonban vallási nevelést megvalósítani nem lehet. S ez a kereszténytelen szellem annyira hódított a felekezetenélküli iskolákban, hogy tanítók még olyan tantárgyak előadásába is beleszóttak, a hol a buzgó meggyőződésű katolikus tanító sem szokott vallási vonatkozással élni. Így iparkodtak ezt a kereszténytelen szellemet erősíteni, mert a pozitív vallás tanítása természetesen az iskola keretén kívül maradt. A katolikus és felekezeti

iskolák tehát, hogy versenyképesek maradhassanak, a hitoktatást kénytelenek voltak a többi tantárgy mellett mellékórákra tenni, s az utóbbiak tanításánál sem volt alkalmuk a vallási vonatkozásokat ápolni, annyira elfoglalta őket a szorosabb értelemben vett tanítás. S mind a mellett főgondja volt a katolikus lelkésznek, a ki az iskolának természetesen főfelügyelője volt, ennek a szükségleteit összekoldulni; a bőségesen ellátott felekezetenélküli iskolákat vagy főfelügyelőket ilyen gondok nem háborgatták.

E mellett a londoni *Board of Education* is mind többet követelt a katolikus iskoláktól, a modern pedagógia divatainak követelményeit mind szigorúbban kérte számon; palotaszzerű épületeket óhajtott népiskolák részére. Főszerelelt is olyant, a milyen szerényebb vagy kisebb egyetemeknek is elég volna. A katolikus áldozatkészség ezzel lépést nem tarthatott s ezt 32 év alatt az angol kormány is belátta. Eszrevette, hogy a katolikus lelkészekre az iskola rendkívüli terheket ró, többet, mint a tanítókra, mert ezeknek a fizetését nagy fáradsággal ők gyűjtötték össze, valamint az iskola többi szükségleteiről is ők gondoskodtak; s ez elvonta őket lelképásztori teendőik buzgó teljesítésétől is. Minden szombaton este még a szegényeknél is kénytelenek voltak kéregetni s jótékony bazárokat és szini előadásokat tartani még a legkisebb faluban is, hogy az iskolákat főtartassák. A kormány — mint mondtuk — ezeket a szomorú állapotokat világosan látta, nem úgy a kisebbségben lévő úgynevezett *liberális ellenzék*, a mely, úgy látszik, teljesen megfélemedezett volt vezetőjének, *Gladstone*, az elhunyt miniszterelnöknek szelleméről, a ki többszörös kormányzása alatt mindig méltányos tudott lenni a katolikus kisebbségekkel szemben s csak azt nem tudta igazságszeretettel megegyeztetni, hogy a hivatalos anglikán államegyház annyi régi előjogot élvezzen, mikor a népre és az értelmiségre mindinkább tündezik a befolyása.

Ez a liberális ellenzék mindent elkövetett, hogy a felekezetek az 1870 óta megerősödött elnyomatásból ne kerüljenek ki. Vezérfiúk: *Campbell Bannermann* számos beszédet mondott az új törvény ellen s különösen azon intézkedéseit kifogásolta, hogy a felekezeteknek továbbra is államsegélyt s az eddiginél szabadabb mozgást biztosít; s föltétlenül a felekezetenélküli, illetőleg vallástalan népiskolák mellett tört lándsút, olyanok mellett, a melyek minden élénk vallási érzést eltüntetnek a gyermek szívéből s a keresztény tanítást annyira összezsugorítják, hogy a maradékot akár a hitetlen ember is elfogadhatná. Epen ilyen módon izgatta az angol közvéleményt *Bryce*, a nagynevű politikai író, *Morley*, a pozitívista volt miniszter s számos kisebb jelentőségű liberális képviselő vagy tanfőúr, a kik féltettek a felekezetenélküli iskolákban meghódított fényes pozícióikat, illetőleg ezeknek az előre látható elhalványulását. (Folyt. köv.) *Vetési.*

HIVATALOS KOZLÉSEK.

Pályázat a báró Sina Simon-féle tanítói ösztöndíjra. *Kivonat az esztergomi főgymnázium körleveléből.* A néhai báró Sina Simon által néptanítók segélyezésére 1868-ban létesített alapítványnál a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi február 7-én 92.861/1902. sz. a. kelt átirata értelmében egy évi 200 azaz kétszáz koronás hely üresedésbe jöven, annak elnyerésére ezennel f. évi ápril hó 15-ig terjedő határidővel pályázatot hirdetek. Az 1868. évi október hó 11-én kelt alapító oklevél IV. pontja szerint a következő néptanítók tartalmak a segélydíjra igényt: «1. A kik akkor, avagy más oknál fogva, de önhibájukon kívül néptanítói tisztük teljesítésére alkalmatlanokká váltak és keresésképtelenek. 2. A kik annyi vagyonnal nem bírnak, hogy abból megélhetnének, sem más segélyt nem élveznek, vagy legalább nem oly mérvben, hogy abból, vagyonuk jövedelmét is hozzávéve, megélhetnének. 3. A kik igazolják, hogy míg hivatalukat viselni képesek valának, azt híven és buzgón betölték s feddhetlen életet éltek és élnek. 4. Több folyamódó közül a szegényebbek s első sorban azok fognak figyelembe vétetni, a kik multjuk és jelenükről kitünőbb bizonyítékokat fognak fölmutatni. 5. A főntebbi kellekkel bíró tanítók szegény arvai, a mennyiben keresésképtelen néptanítók elegendő számmal nem jelentkezének. 6. Az alapítványi segélyt a tanítók életfogytiglan élvezik». A főntebbi kelleket igazoló okmányokkal felszorelt és a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézendő folyamodványok az érintett határnapig, vagyis folyó évi ápril 15-ig a kerületi tanfelügyelők útján a főtanfelügyelői hivatalhoz terjesztendők be. A kitűzött határidőn túl érkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni. Főhívom a kerületi tanfelügyelő urakat, hogy a pályázatról a kerületükben tartózkodó nyugalmazott népi-kolai tanító urakat értesíteni és a beérkező folyamodványokat véleményes jelentésük mellett a főtanfelügyelői hivatalhoz továbbítani sziveskedjenek.

IRODALOM.

Újabb Alkalmi Beszédok és Értekezések. Irta: *Mayer Béla dr. v. püspök, kalocsai kánonok.* Nem fölledeznünk akarjuk Mayeri, az országos hírű szónokot és pedagógust, csupán jelezni óhajtjuk azt az irodalmi eseményt, hogy ennek a jeles egyházi szónoknak újabb kötete is megjelent. Az új kötet 351 nagy oktav alakú oldalon 12 nagy beszédet, 7 kiváló értekezést és egy remek záradékot tartalmaz. A kiváló mű következő fejezetekre oszlik: Elmékedés. Pünkösdi ünnepén. Szent István napján. Diszbeszédok. Kato. kongresszusi beszéd. Tanító-egyleti elnöki megnyitó. Ünnepi beszéd a magyar kereszténység kilencszázados jubileumán. — Értekezések: A népszámlálás adatai: Farsangi gondolatföredékek: A hiszágról: Nagy emberek utolsó mondásai: Szerencse? Gondviselés? A közvélemény erejéről: A nőkérdés keresztény szempontból tekintve. — Záradék: Az élet két iskolája. — A ki ismeri az illusztris szerző első e nemű könyvét,

annak ezt az újabbat nem kell külön ismertetnünk. A ki nem ismeri, ajánljuk, lapozza e könyvet végig, egy hatalmas oratori előkvenziát, mélyen járó elmét, magasan szárnyaló szellemet, röpke fantáziát, díszes nyelvezetet, kritikai elmeelt fog e könyvben találni, s olyan gondos-ságot, a mihez az újabb könyveknél szokva nem igen vagyunk: s ha átélvezte, lehetetlen, hogy rá ne kívánjon az előtte ismeretlen kötetre is. A tartalomhoz méltó a kiállítás is. Ez a kiadót: *Werner Ferencz kalocsai könyvnyomdász*t dícséri. A könyv ára: — épen nem sok. Fűzve 3 korona, fűzvaszonkötésben 4 kor., egészvaszonkötésben 5 korona. A ki e művet megszerzi, könyvtárát egy igazán értékes alkotással gazdagítja. E becses könyvet rés letesebben is ismertetjük.

A «Magyar Tanítók Otthonának» hivatalos lapjából, a Budapesten megjelenő «Népnevelők Lapjából» vesszük át a következő könyvismertetést: «**A magyar nyelv és fogalmazás kézikönyve.** Elemi iskolák számára írta *Ember Károly.* I—IV. rész. Budapest, a Szent-István-Társulat kiadása. Abban ma már igen egyek vagyunk, hogy mi legyen a magyar nyelvi tanításunk végcélja. A czélhoz vezető eszközökre nézve azonban még eltérők a nézetek. Vannak, a kiknek ma is az a véleményük, hogy csak úgy érünk czélra, ha a nyelv szabályait abstraktaljuk, elvonjuk és nyelvet akarván tanítani, tulajdonképen nyelvtant tanítunk, mert, ha a tanuló jól tudja szétbontani a szókat elemekre, ismeri a szóviszonyítás és a mondatkötés szabályait, helyesen fog beszélni és helyesen fog írni. A fogalmazás, annak könnyedsége és szépsége ezek szerint különösen istenadomány; ezt megtanítani nem kell, mert nem lehet: legfőképpen elvont szabályait adhatjuk az iskolázás felsőbb fokán. A másik, ezekével homiokegyenest ellenkező nézet az, hogy nyujtsunk csak mennél több szemléletet, mennél több fogalmat és gyakoroljuk miennél többet a szerzettszemléletnek és alkotott fogalmaknak élőszóban és írásban való kifejezését. Ily módon a tanulók gondolkodása tartalmat kap, a gondos gyakorlással pedig képesíthetjük őket gondolatukat könnyen, sőt szépen is kifejezni. A szóviszonyítás és mondatkötés szabályait tanulni teljesen fölösleges, mert lám: az iskolázatlan paraszt beszéde is helyesen kötött mondatokból áll, szóviszonyítása is helyes azokban. Nem szükséges a szóelemeket sem ismerni, mert a szavak elemzése, boncoltása nélkül is megtanulhat növendékünk a jó példákon helyesen írni. Egy harmadik csoportot azok képeznek, a kik az arany középutat követik. Ezek nyelvtant tanítva, nyelvtant nyujtanak: és nyelvtannal foglalkozva, nem tévesztik szem elől, hogy ez csak eszköz, a czél maga a nyelv. Nevelésük, tanításuk az életnek szól; az életben pedig nem nyelvtani szabály, hanem helyes beszéd és írás szükséges. Ugy vannak meggyőződve, hogy a gondolatok kifejezésének képessége kisebb-nagyobb mértékben minden gyermekben megvan. S minthogy minden szerv is megismosodik, megerősödik a helyesen végzett gyakorlás által: az agynak a fogalmazás munkáját végző sejtjeit gyakorlással által erősíteni, szaporítani törekszenek, hogy munkaképességet fokozzák. E mellett nem bízzák a véletlenre, hogy példákon megtanulja a helyes beszédet és helyesírást, hanem ezek lényeges szabályait a nyelven szemléltetik, azokat tudatosá teszik, megtanítják. Ugy hiszem, a gondolkodó tanítók tulajdonán nagy többsége ebbe a csoportba tartozik. *Ember Károly* szintén ezen irány híve. «A magyar nyelv és fogalmazás kézikönyve» a kezdő I. kötettől a betetőző IV. kötetig a gondolatok szóval és írással helyes kifejezésének megtanítását, gyakorlását czélozza. Módszere, a melyet e czél elérésére követ, ez: Ad egy, a gyermek fogalomköréből vett olvasmányt, melyen a nyelvtani szabály is szemléltethető; ebből dedukálja aztán, majd megállapítja azt. A szabály megállapítását követi annak begyakorlása számos és szaktudással összeállított feladatok által. A feladatok között nagy számmal vannak leírások, elbeszélések, versek, a melyek tartalmát gyakran ismétlő kérdésekben úgy dolgozza föl, hogy az ezekre adott felelettel a tanuló a kívánt szabályt és az olvasmány repo-turkezeitől egyszerre gyakorolja. Így tehát a nyelvtan didaktikája szempontjából is dícséretet érdemel *Ember* munkája. Az, hogy egyik-másik szabály szabatosabb fogalmazása volna kívá-

...atos, a mű érdeméből nem von le, mert különben minden részében derek munka ez. A tárgy és módszer alapos ismeretével, a czél szakadatlan szemmel tartásával van megírva. Ezért örömmel üdvözljük tankönyveink sorát, és melegen ajánljuk kartársaink figyelmébe.»

VEGYESEK.

Fölvívás. Mindazon tanító és kántortanító urakat, kik 1863 július 31-én végezték el az egeri nyilvános néptanító képezdét, tisztelettel fölvívjuk, jelentkezésükkel nyilatkozzanak, hogy 40 éves pályánknak ugyanazon napját, melyen oklevélünket nyertük, t. i. július 31-iké, óhajtanák-e egymással találkozva hálaadó istentisztelet megtartásával Egerben megünnepelni? Ezen cselekmény a szívünkben égő testvéri szeretetnek lesz bizonyítéka, ha mi, a kik még Isten kegyelméből élünk, megjelenünk azon a helyen, hol Isten, a háza és király iránti szeretetet oltották szívünkbe s úgy bocsátottak el bennünket, hogy a népet oktassuk. Sok időt töltöttünk a tanítói rögös pályán, hol a legnagyobb szorgalmat is csak halálansággal díjazták az emberek, de mi azért boldogan, megelégedés között éltünk hivatásunknak. Ezért tiszta lelkiismeretünk tudatában, lelkünk egész lánghevével borulunk az oltár számolya elé, hogy hálat adjunk a mennyei Atyának, hogy bennünket 40 év lefolyása alatt drága kegyelmével támogatott. Testvéri szeretettel fölszólítjuk tehát a még élő kartársainkat, hogy folyó év május hó 1-ig sziveskedjenek valamelyikünket értesíteni, hogy a tervbe vett találkozáson részt vesznek-e vagy sem? A további teendőkre nézve ugyancsak e becses lapban fogunk nyilatkozni. Monor, 1903 márczius 17. *Wärth Bence* zirczi kántortanító, *Bobory János* monori kántortanító.

Fölvívás és kérelem. Tisztelettel kérem és fölvívom az uradalmi iskoláknál működő tanítói kar minden tagját, sziveskedjenek a következőkre lehetőleg azonnal válaszolni: A tanító mikor képesítettet? Hány év óta működik uradalmi iskolánál? Mennyi mindennapi és mennyi iskolai tanköteletet tanít öt évi átlag szerint? A korpötelet iskolatantartó uradalom megadja, megtagadja vagy évről-évre kell-e annak kiutaványozását megtagadnom? Gyál (Pestm.) 1903 márczius 15. *Drtil Ferenc*, tanító.

Halálozás. Öszinte részvételt vettük a következő gyásjelentést: A nagyszabemai római kath. Teréz-árvaház igazgatósága, tisztii és tanítói személyzete szomorú szívvel tudatja, hogy szeretett kartársa, *Szánthó Mihály*, teréz-árvaházi tanító, élte 54-ik évében, miután a szentségeket buzgó áhitattal fölvetve, f. hó 12-én az Urban elhunyt. A halogulnak hült tetemei f. hó 14-én, d. u. 1/2 4 órakor fogták a teréz-árvaházi temetőben nyugalomra elhelyeztetni. Lekeért az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 15-án, d. u. 10 órakor fog a Mindenhatóknak bemutatattani. A boldogul 31 éves tanítói működésének ideje alatt erénytelen buzgalma, szakképzettsége által kiváló érdemeket szerzett a Teréz-árvaház körül. Emléke hálas tanítványainak szívében örökké élni fog. Az örök világosság fényeskedjen neki!

Fölvívás Magyarország felekezeti és községi tanítóhoz. Az abonyi választókerület területén működő felekezeti és községi tanítók 1903. évi márczius hó 5-én Abonyban (Pestm.) rendkívüli közgyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy a kerület képviselője útján sérelmeik orvoslása végett kérvénnyel járulnak az országgyűlés

elő. Elhatározták továbbá, hogy az ország összes választókerületeinek felekezeti és községi tanítóit fölszólítják, miszerint az áll. tisztviselők fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása előtt jogos és méltányos kérelmeiket a képviselőház elé terjeszteni el ne mulasztják. Ha pedig azt látnák, hogy az országgyűlésben jajsavukat nem hallják, a választókerületi gyűlésekkel tartanak és azokból kifolyólag egyházmegyéjük főpásztorát kérik föl arra, hogy nevezett javaslatot a főrendiház elé terjesztése alkalmával, a felekezeti és községi tanítóság sérelmeinek orvoslása végett, a képviselőháznak visszaküldeni kegyeskedjék. Az egyháztörökön kívül a kerületükben lakó főrendeket pedig a tanítóság anyagi helyzetének javítására bírn törekedjenek. Mi megtettük kötelességünket, s ha kérelmünk elutasítatik, legalább lelkiismeretünk lesz nyugodt. Kartársi szeretettel körünk Titeket, kövessétek lépésünket, mert így nemcsak lelkiismereti nyugodtságra, de biztos sikerre számíthatunk. Mozduljon meg az ország tanítósága, keressék meg minden honatyát, hogy a törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a felekezeti és községi tanítóság sérelmei is orvosoltassanak. Hadd lássa a sokat szenvedett tanítóság: akad-e képviselő, ki a népnevelés szent ügyének zászlóját a megillető helyre emelni nem akarja? Így, csakis így — minden képviselő bevonásával — gondoljuk mi szent ügyünk, mely szeretett hazánké, diadalra jutását. «Kérjétek és adatik.» Ne várjátok tovább a mások segítségét, mert a szolgálknak van jóakarójuk, de nekünk, a nemzet napszámósainak nincs. Ébredj hazánk tanítósága ópiumos álmából, légy tettekkel tényező a kérelmezésben és meglásd igazad diadalra jut! *Az abonyi választókerület felekezeti és községi tanító.* — Az abonyi választókerület területén működő felekezeti és községi tanítók emlékirata, melyet a képviselőház elé terjesztettek: Mélyen tisztelt képviselőház! Alulírottak, mint az abonyi választókerület felekezeti és községi iskoláinak tanítói, tiszteletteljesen járulunk a mélyen tisztelt képviselőház elé és alázattal kérjük, hogy az állami tisztviselők fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat keretén belül az állami elemi tanítókra megállapítandó fizetési fokozatot a magyar állam területén működő, tehát szintén magyar állampolgárokat nevelő felekezeti és községi iskolák tanítóira is kiterjeszteni, valamint az állami iskolához kinevezelt és kinevezendő tanítónak bármely iskolánál, a magyar nemzeti népnevelés érdekében eltöltött szolgálati idejét teljes egészében beszámíttatni kegyeskedjék. Ebből tiszteletteljes kérelmünk meghallgatása végett a mélyen tisztelt képviselőház figyelmét a következőkre bátorkodunk fölvívni: Hazánk immár átlépte a második évezred küszöbét: háta mögött nagy időt hagyott telve diésőséges és szomorú nemzeti eseményekkel. A nagy időt átélte a tanítóság is, örülve-sírva a nemzet jobbajával. Hogy e hazát a letűnt évezredben nemzetünk magának valhassa, azt diéső őseink kardjának köszönhetette s hogy magának valhassa a jövőben, ahhoz erős, magyar nemzeti kultúrára van szüksége. Mint egyik jelesünk mondta: «Magyarországot még egyszer meg kell hódítani» s e hódító munka a magyar tanítóságra vár; de hódító hadjáratot csak erős, bátor hadsereggel lehet kezdeni, nem pedig elesigázott, reményvesztett harcosokkal. Ilyen elesigázott, reményvesztett szellemi harcos ma a felekezeti és községi néptanító. A magas kormány kezdi belátni, hogy a helyzet tarthatatlan, s a tanítóság egy kis töredékét 4—5000 állami tanítót, amnyira-mennyire béklyóitól megszabadítani igyekszik, de ugyanakkor mellőzi e 4—5000-rel teljesen egyenlő képzettségű, a magyar nemzeti állam alapozásánál a legtöbbször terheesebb munkát végző, nagyobb múltú, de még nyomorúságosabb helyzetben levő 24.000-et. A magas kormány a 24.000 idegsorvasztó munkáját figyelmére sem méltatja, mintaa e nagyszámú szellemi harcos valamely idegen állam polgárait nevelné. Így kell lennie, különben lehetetlenség volna azok fizetésrendezéséről megelégednie és az államhoz kerülő, sok esetben már sovány kenyere nagyobbik felét megevett tanítónak máshol töltött szolgálati idejét teljes egészében be nem számítania. Esdve kérjük

nehát a mélyen tisztelt képviselőházat, döntse le a választásokat az egyenlő képesítésű, a magyar államra kétszeres felágyvalt által teljesen egyenértékű munkát végző nemzetnapszámosság között, s ha már a telekezési és közsegi iskolák tanító, arra vannak kárhoztalva, hogy a legelőbbször felzárkólt, egészségtelen iskolaszobákban tanítsanak, meg a jobb fizetésük legyen a jobb viszonyok között működő állami tanítókéval egyenlő és működési éveik, hármány iskolánál töltötték is azokat el, állami szolgálatba lépésük esetén teljesen beszámíttassanak. Egyenlő képesítés, egyenlő, sőt terhesebb munka, kétszeres felágyvalt mellett egyenlő utazás megadásának kimondásán, az állami tanítók által élvezett kedvezmények kiterjesztésére, és a szolgálati idő beszámíttatására, melyen tisztelt képviselőházat kérjük.

Szerkesztői üzenetek.

Tisztelt! Köszönjük elismerésünket, hogy a kat. iskolák-
nak működésükben emelendő mindentemű, meg a leg-
előbbször felzárkólt, egészségtelen iskolaszobákban tanít-
sának, meg a jobb fizetésük legyen a jobb viszonyok között
működő állami tanítókéval egyenlő és működési éveik,
hármány iskolánál töltötték is azokat el, állami szolgá-
latba lépésük esetén teljesen beszámíttassanak. Egyenlő
képesítés, egyenlő, sőt terhesebb munka, kétszeres fel-
ágyvalt mellett egyenlő utazás megadásának kimondá-
sán, az állami tanítók által élvezett kedvezmények kiter-
jesztésére, és a szolgálati idő beszámíttatására, melyen
tisztelt képviselőházat kérjük.

D. E. Készséggel támogatjuk a vállalatot. A Zelliger
név megérdemli, hogy tiszteltesse. — P. Gy. Beérkezett.
Sz. J. Közzétették. — V. R. Az igazgató név rendelheti el
attalában, hogy közel eső vidéki gyerekek a városi iskolát
be látogathassák, de igazban áll a rendtartás szabályait
alkalmazni az arra szolgáló tanulóval szemben. — B. J.
Félre volt a jelentkezéseknek. — H. I. Beérkezett. Félre-
szeljük. — D. F. Közzétették. — O. J. Fanni fog. Üdvözlöt.
B. J. A szociális törvény. A tartó község köteles a ker-
nyest megfizetési és jövedelmét tartani. A pályázati fel-
tétel és a teljes díjével ismerete nélkül nem adhatunk
véleményt. Mindenben a díjével szövegéhez rugasszód-
nak. A jövedelmét meg nem eszékíthető. — H. A. Levél-
ben válaszolunk. Megküldjük. — L. Gy. A kat. tanító-
egylet-ek szervezetét bizony már jó volna összeállíttatni.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK

Egri érseki megye.

A görömbölyi róm. kath. kántortanító jövedelmé-
re 14 kat. hold fölül, 14 méter tűzfala, biztonságos 120, állam-
segélyből 252, tandíjból 100 kor., stóla, parber, esetleg
korpótték. Lakás kerttel. Eredetiben, vagy kétségtelenül
hiteles másolatban pályázati kérvényhez csatolandók:
keresztlevel, házasságkötésről szóló anyakönyvi kivonat,
illetéleg szabadföldapótot igazoló lelkési bizonyítvány,
tankezesítő oklevél, működési s erkölcsi bizonyítvány
mindazon helyekről, hol pályázó alkalmazva volt. Szemé-
lyes megjelenés kívánatik *április 14-én* reggel 10 órára.
Az állás május 1-én elfoglalandó. *Pantaló Péter*, plébános.
84 1—1

Kalocsai érseki megye.

Felső-Szentivánon (Dáesm.) magyar tannyelvű
állásra folyó évi *április 20-ig* pályázat hirdették. A tanító
fizetése 800 kor., lakbér 100 kor., ismétlőiskolaért külön
díj nem jár. A kántoriakban jártasak előnyben részesül-
nek. A kértben felszerelt kérvények ft. *Klauszky Ferencz*
esperes-plébános írhoz Jankovácra küldendő. 86 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Nagy-Szlatina (Trenesém.) róm. kath. kántortanító
keres. Jövedelmé pénzben 976 kor. havi előleges részle-
tekben, termények átlag 204 kor. Lakás: két szoba,
konyha, kamra, istálló, ol. kert. Magyar-tót nyelven, kán-
tori teendőkhöz képesítettek — esetleg oklevél nélkülük
is — pályázhatnak *április hó 2-ig*. *Léday Sándor* esperes-
plébános. 85 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Diveny-Oroszi róm. kath. kántortanító állásra ok-
leveles tanerő kerestetik. Jövedelmé hivatalos megállá-
pítás szerint összesen 1200 kor. két szobából álló lakás.
Fűtés és korpótték biztosítva. Folyamodni lehet *márczius*
31-ig az *iskolaszéki elnökségre* ezimezve. Személyes meg-
jelenés okvellenül. Diveny-Oroszi (Nógrádm.), U. á. Kri-
vány-Gyetva. *Dalla Nándor*, plébános. 83 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A mesztegnyei (Somogy.) főiskolához folyó évi
janius 15-ig terjedő időre kisegítő kerestetik. Fizetése
egység szerint. A kántoriakban jártas előnyben részesül.
Az állás azonnal elfoglalható. *Plébánia*, Mesztegnye.
87 1—1

GYÓNÁSI KÖNYVECSKE

katholikus gyermekek számára.

Írta:

DREHER TIVADAR.

Kötve 36 fillér.

Megrendelhető a Szent-Istvan-Társulat könyvkiadó-
hivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28b).

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir.
udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír
jovagja, a Ferencz József-rend lovagja.
A parisi és becsi világkialitáscs-
stb. helyről kitüntetve.

Legelőcsőbb árban és ked-
vező fizetési feltételek mel-
lett kiváló tiszta légnyo-
masú csőrendszerint (pneu-
matikai) tartós, nemes-
hangú orgonákat szállít. 30
év óta 980 orgonát szállított.
Mindennemű orgonajavítá-
sokat és hangolásokat a leg-
mérsékeltébb árban és lelki-
ismeretes pontossággal tel-
jesít. Orgona jókarban tar-
tása mérsékelt árban elvá-
laltatik. Tervezetek és raj-
zok kívánatra díjtalanul.